

RAPORT DE EXPERTIZĂ

la proiectului Legii privind activitatea contrainformativă și activitatea informativă externă

(înregistrat în Parlament cu numărul 389 din 15 Octombrie 2015)

În temeiul Concepției de cooperare dintre Parlament și societatea civilă, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.373-XVI din 29 decembrie 2005, Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției prezintă raportul de expertiză a vulnerabilității proiectului Legii privind activitatea contrainformativă și activitatea informativă externă prin prisma drepturilor omului.

Evaluarea generală

1. Autorul proiectului este deputat în Parlament, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 44 din Regulamentul Parlamentului.

2. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-11, 27, 35 și 39 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

În sensul art. 7 din Legea nr. 780 din 27.12.2001 privind actele legislative, în clauza de adoptare a legii se menționează categoria actului. Legile sînt de trei categorii: constituționale, organice și ordinare. În pofida acestor prevederi, autorul, în clauza de adoptare, specifică că legea din proiect constituie lege specială organică. Cu titlu de recomandare - la clauza de adoptare, excluderea sintagmei "specială".

3. Scopul actului (potrivit proiectului și/sau notei informative). Potrivit art. 1 alin. (2) din proiect, proiectul stabilește cadrul juridic al activității contrainformative și activității informative externe, modalitatea și condițiile de dispunere și efectuare a măsurilor contrainformative și măsurilor informative externe, precum și de efectuare a controlului asupra legalității acestora.

4. Nota informativă a proiectului de act legislativ supus expertizei nu conține o argumentare suficientă a promovării proiectului. În sensul art. 20 din Legea nr. 780 din 27.12.2001 privind actele legislative, nota informativă trebuie să includă: a) condițiile ce au impus elaborarea proiectului, inclusiv necesitatea armonizării actului legislativ cu reglementările legislației comunitare, finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări; b) principalele prevederi, locul actului în sistemul legislației, evidențierea elementelor noi, efectul social, economic și de altă natură al realizării lui; c) referințele la reglementările corespondente ale legislației comunitare și nivelul compatibilității proiectului de act legislativ cu reglementările în cauză; d) fundamentarea economico-financiară în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură; e) actul de analiză a impactului de reglementare, în cazul în care actul legislativ reglementează activitatea de întreprinzător. În pofida acestor reglementări, nota informativă nu este suficient de explicită în partea ce ține de: condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări; locul actului în sistemul legislației și efectul realizării proiectului; fundamentarea economico-financiară, realizarea noilor reglementări necesitînd cheltuieli financiare. Proiectul nu este însoțit de analiza impactului de reglementare, deși unele din normele promovate vizează activitatea de întreprinzător.

5. Sfera de reglementare a proiectului corespunde următoarelor domenii/drepturi:

Drepturi si libertăți individuale:

Dreptul la apărare (art.26 din Constituția RM)
Dreptul la viața intimă familială și privată (art.28 din Constituția RM)
Inviolabilitatea domiciliului (art.29 din Constituția RM)
Secretul corespondenței (art.30 din Constituția RM)

Drepturi si libertăți social-economice:

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia (art.46 din Constituția RM)

Drepturi garanții:

Dreptul la petiționare (art. 52 din Constituția RM)
Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică la restabilirea dreptului încălcat în declarații (art. 53 din Constituția RM)
Dreptul la acces liber la justiție (art. 20 din Constituția RM)

Evaluarea de fond a proiectului

6. Respectarea principiului transparenței nu este aplicabil. Pornind de la esența prevederilor, este inaplicabilă evaluarea nivelului de respectare a principiului transparenței.

7. Respectarea principiului participării nu este aplicabil. Pornind de la esența prevederilor, este inaplicabilă evaluarea nivelului de respectare a principiului participării.

8. Respectarea principiului responsabilizării nu este aplicabil. Pornind de la esența prevederilor, este inaplicabilă evaluarea nivelului de respectare a principiului responsabilizării.

9. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ normelor constituționale. Proiectul/actul normativ este conform parțial Constituției. Unele prevederi din proiect nu sînt conforme Constituției RM. Obiecțiile și recomandările în acest sens se conțin în pct. 17 din prezentul raport, Analiza detaliată a textului proiectului.

10. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ legislației corelative. Proiectul/actul normativ este conform parțial legislației corelative. Unele prevederi din proiect nu sînt conforme legislației corelative. Obiecțiile și recomandările în acest sens se conțin în pct. 17 din prezentul raport, Analiza detaliată a textului proiectului.

11. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ standartelor internaționale. Proiectul/actul normativ este conform parțial standartelor internaționale. Unele prevederi din proiect nu sînt conforme standartelor internaționale. Obiecțiile și recomandările în acest sens se conțin în pct. 17 din prezentul raport, Analiza detaliată a textului proiectului.

12. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ jurisprudenței Curții Constituționale. Proiectul/actul normativ este conform parțial jurisprudenței Curții Constituționale. Unele prevederi din proiect nu sînt conforme jurisprudenței Curții Constituționale. Obiecțiile și recomandările în acest sens se conțin în pct. 17 din prezentul raport, Analiza detaliată a textului proiectului.

13. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ jurisprudenței CtEDO. Proiectul/actul normativ este conform parțial jurisprudenței CtEDO. Unele prevederi din proiect nu sînt conforme jurisprudenței CtEDO. Obiecțiile și recomandările în acest sens se conțin în pct. 17 din prezentul raport, Analiza detaliată a textului proiectului.

14. Impactul proiectului/actului normativ prin prisma drepturilor omului. Proiectul/actul normativ încalcă drepturile/libertățile. Unele prevederi din proiect, în aplicare, ar putea aduce atingere drepturilor omului. Obiecțiile și recomandările în acest sens se conțin în pct. 17 din prezentul raport, Analiza detaliată a textului proiectului.

15. Impactul gender al proiectului. Proiectul/actul normativ este gender neutru.

16. Analiza detaliată a textului proiectului.

Nr.	Articol	Text	Obiecții	Factorii de vulnerabilitate
1		Art. 1 alin. (2) ... (2) Activitatea contrainformativă și activitatea informativă externă (în continuare - activitatea informativă/contrainformativă) reprezintă proceduri cu caracter secret și/sau public, efectuate de către Serviciul Național de Informații al Republicii Moldova (în continuare - Serviciul), ...	Luînd act de intenții de reorganizare a Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova în Serviciul Național de Informații al Republicii Moldova (există și un proiect separat de lege în acest sens), ținem să menționăm că cadrul legal actual (în special - Legea nr. 753 din 23.12.1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova) operează cu denumirea instituțională de Serviciu de Informații și Securitate al Republicii Moldova. Obiecția este reținută și pentru sintagma	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Parlamentul va trebui să vegheze asupra consecutivității examinării/adopției proiectelor de legi corelate, dar și asupra armonizării prevederilor din acestea.

			<p>ofițeri de informații (în tot conținutul proiectului) în contextul Legii nr. 170 din 19.07.2007 privind statutul ofițerului de informații și securitate. În aceeași ordine de idei, remarcăm, în conținutul proiectului, referințele la Legea privind Serviciul Național de Informații al Republicii Moldova (care nu a fost adoptată și nu este executorie), dar și referințe la Legea nr. 170 din 19.07.2007, fiind eronat indicat titlul legii.</p>		
2	Art. 3 alin. (2)	<p>...</p> <p>(2) Desfășurarea activității informative/cont informativecu încălcarea prezentei legi atrage după sine răspunderea prevăzută de legislație.</p>	Prevederi care constituie norme de trimitere.	Alți factori Norme de trimitere;	Concretizarea prevederilor.
3	Art. 5 alin. (2) lit. c)	... Serviciul stabilește regulile și ține evidența accesului la bazele de date;	Prevederi care constituie norme de blanchetă (în alb);	Alți factori Norme de blanchetă (în alb)	Concretizarea prevederilor.
4	Art. 6 alin. (5)	(5) În scopul	Prevederi care	Alți factori	Concretizarea

		asigurării securității persoanelor care colaborează confidențial cu Serviciul, a membrilor familiilor și a rudelor acestora, se permite efectuarea măsurilor informative/contrainformative în vederea protecției lor în modul stabilit de lege.	constituie norme de trimitere. Mai mult, nu este clar cum se va face distincția între persoanele care colaborează cu Serviciul în condițiile legii din proiect și colaboratorii confidențiali ai Serviciului în sensul art. 15 din Legea nr. 59 din 29.03.2012 privind activitatea specială de investigații.	Norme de trimitere; Norme concurente (Norme care ar putea concura cu prevederile art. 15 din Legea nr. 59 din 29.03.2012 privind activitatea specială de investigații);	prevederilor.
5	Art. 7 alin. (2) pct. 3)	... 3) să asigure îndeplinirea condițiilor autorizării generale, regulilor de interconectarea rețelelor și de acces la rețelele și/sau servicii de comunicații electronice, precum și a cerințelor, stabilite de Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației în coordonare cu Serviciul, față de rețelele de comunicații electronice și infrastructură asociată pentru îndeplinirea măsurilor contrainformative sau informative	Prevederi care constituie norme de blanșetă (în alb). Mai mult, în lipsa unor mecanisme care ar permite evitarea unor abuzuri din partea Serviciului (inclusiv de responsabilizare), prevederile din întreg articol ar putea limita, într-un anumit sens, exercitarea dreptului la proprietatea privată, garantat prin art. 46 din Constituția RM.	Vulnerabilitate Prevederi care limitează drepturile/libertățile; Alți factori Norme de blanșetă (norme în alb);	Concretizarea normelor.

		externe; ...			
6	Art. 9	<p>(1) În scopul colectării și sistematizării informațiilor, verificării și aprecierii rezultatelor activității informative/cont informative, precum și adoptării, în baza lor, a deciziilor corespunzătoare, se inițiază dosare speciale în care se anexează toate materialele acumulate. Inițierea dosarului este supusă înregistrării obligatorii.</p> <p>(2) Fiecare dosar special va include un borderou cu privire la lista persoanelor care au făcut cunoștință cu materialele dosarului, în care se înscrie:</p> <p>a) numele, prenumele și funcția persoanei;</p> <p>b) data, anul și ora inițierii luării decunoștință cu materialele dosarului și data, anul și ora finalizării acesteia;</p> <p>c) mențiuni</p>	<p>Prevederi referitoare la dosarul special. Nu este clar cum se va face distincția între dosarele speciale administrate în condițiile proiectului și dosarele speciale administrate în temeiul art. 21 din Legea nr. 59 din 29.03.2012 privind activitatea specială de investigații.</p>	<p>Alți factori Norme concurente (Norme care ar putea concura cu prevederile art. 21 din Legea nr. 59 din 29.03.2012 privind activitatea specială de investigații);</p>	Clarificarea normelor.

		<p>vizînd accesul la dosarul special integral, anumite documente sau compartimente ale acestuia;</p> <p>d) semnătura persoanei.</p> <p>(3) Serviciul asigură măsurile necesare pentru a proteja informațiile păstrate în dosarele speciale de dezvăluire, modificare sau distrugere. În cazurile în care informațiile păstrate în dosarele speciale ale Serviciului nu mai sînt necesare îndeplinirii sarcinilor sale sau în cazurile în care există oricare alt temei legal, Serviciul le va distruge sau le va păstra într-o manieră care să permită accesul doar în cazuri exclusiv reglementate prin lege.</p> <p>(4) Inițierea dosarului special nu poate servi drept temei pentru limitarea drepturilor și libertăților omului prevăzute de lege.</p>			
7	Art. 10	După finalizarea cercetării	Prevederi care constituie	Alți factori Norme de	Concretizarea normelor.

		cauzei, în cadrul activității informative/contrainformative, și clasarea dosarului special, materialele care s-au dovedit a fi irelevante pentru cauza cercetată sînt distruse, cu excepțiile prevăzute de lege, cu întocmirea unui act în acest sens. Restul materialelor se arhivează și urmează regimul de păstrare a dosarului special, cu ulterioara distrugere sau după caz, desecretizare și transmitere spre păstrare în Arhiva Națională a Republicii Moldova, conform prevederilor legale.	norme de trimitere.	de trimitere;	
8	Art. 11	Organizarea, metodele efectuării măsurilor contrainformative sau informative externe, procedurile interne de autorizare, regulile de întocmire a proceselor-verbale cu privire la gestionarea, păstrarea și distrugerea materialelor obținute,	Prevederi care constituie norme de blanchetă (în alb).	Alți factori Norme de blanchetă (în alb);	Concretizarea normelor.

măsurile de asigurare a integrității și confidențialității acestora și a activităților informative/contrainformative, regulile de înfăptuire a operațiunilor sub acoperire și cu privire la conducerea și gestionarea activității efectuate sub acoperire, modul de înregistrare a dosarelor speciale, categoria acestora, pornirea, gestionarea, încetarea, termenele de păstrare și procedura de nimicire a acestora, precum și utilizarea resurselor financiare alocate pentru efectuarea măsurilor contrainformative sau informative externe, modalitatea de conlucrare cu persoanele care colaborează cu Serviciul, inclusiv modul de documentare a informațiilor prezentate de către aceștia, categoriile acestor persoane, organizarea, forțele, mijloacele, sursele, metodele, planurile,

		procedura și tacticăefectuării activității informative/cont rainformative, precum și valorificarea rezultatelor acesteia constituie informații atribuite la secretul de stat și sînt reglementate prin acte normative departamentale ale Serviciului.			
9	Art. 12	Potrivit textului proiectului.	<p>În linii generale, reținem obiecțiile, recomandările și concluziile formulate anterior în Raportul de expertiză la proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea cu privire la asociațiile obștești - art. 4, 36; Legea privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova - art. 7, 7/1, 7/2; ș.a.).</p> <p>1) Buna parte a măsurilor contrainformativ e constituie, în esență, măsuri speciale de investigații, care, în condițiile art. 18 din Legea nr. 59 din 29.03.2012</p>	<p>Vulnerabilitate</p> <p>Prevederi necorespunzătoare normelor constituționale; Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Prevederi necorespunzătoare standardelor internaționale; Prevederi necorespunzătoare jurisprudenței Curții Constituționale; Prevederi necorespunzătoare jurisprudenței CtEDO; Prevederi care încalcă drepturile/libertățile;</p>	<p>Pornind de la obiecții, reexaminarea oportunității normelor din întreg capitol al II-lea, Măsurile contrainformativ e.</p>

privind activitatea specială de investigații, pot fi efectuate fie cu autorizarea judecătorului de instrucție, la demersul procurorului, fie cu autorizarea procurorului. Prin proiect, în eventualitatea adoptării acestuia, se va crea mecanisme paralele de autorizare a unor măsuri, care, în esență, constituie măsuri speciale de investigații și care ar trebui să fie supuse regimului stabilit prin lege specială (Legea nr. 59/2012). Acest fapt este unul periculos, potențialele confuzii diminuând esențial nivelul de previzibilitate a legii. În acest sens, prevederile propuse, care au potențial de a genera încălcări ale drepturilor fundamentale ale persoanelor, cad în neconformitate cu jurisprudența CtEDO (Iordachi și alții vs Moldova), dar și în neconformitate cu jurisprudența Curții Constituționale (Hotărîrea Curții Constituționale nr. 27 din

25.11.2010 privind controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 1104-XV din 06.06.2002 "Cu privire la Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției" și Legea nr. 190-XVI din 26.07.2007 "Cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului"). Mai mult, prevederile sînt necorespunzătoare normelor constituționale. Or, potrivit Hotărîrii Curții Constituționale nr. 27 din 25.11.2010, în sensul art. 23 din Constituție, o restrîngere poate fi considerată "prevăzută de lege", în temeiul art. 54 din Constituție, numai dacă ea este formulată cu suficientă precizie, astfel încît să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. De altfel, riscurile unor ingerințe nejustificate în drepturile fundamentale

ale omului sunt amplificate prin caracterul general al normelor din proiect, care stabilesc temeiurile pentru efectuarea măsurilor contrainformative (art. 13 din proiect), dar și care stabilesc categoriile de persoane în privința căror pot fi efectuate măsuri contrainformative ce reprezintă o ingerință în viața privată (art. 14).

2) La alin. (2) pct. 2), se stabilesc un șir de măsuri contrainformative, care se propun a fi autorizate de către directorul Serviciului sau directorului adjunct special împuternicit. Reținând obiecția de mai sus, remarcăm aceste prevederi ca fiind neconforme Recomandării Rec(2005)10 a Consiliului Europei cu privire la tehnicile speciale de investigații, care stabilește obligația statelor membre de a adopta măsuri legislative menite să asigure un control eficient

			asupra implementării tehnicilor speciale de investigații de către o autoritate judiciară sau altă autoritate independentă, inclusiv prin autorizare.		
10	Art. 15	Potrivit textului proiectului.	Prevederi prin care se stabilește modul de eliberare a mandatului de securitate. Pornind de la esența normelor, acestea țin de un proces judiciar, nefiind clar în ordinea cărei proceduri poate fi eliberat mandatul de securitate. De altfel, proiectul este lacunar în partea ce ține de modul de contestare a acțiunilor Serviciului (angajaților Serviciului) de către persoana care ar putea fi prejudiciată prin acestea. În acest sens, reiterând argumentele de mai sus, normele nu corespund jurisprudenței CtEDO și Curții Constituționale, fiind de natură să aducă atingere drepturilor fundamentale ale omului, inclusiv dreptului la un	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor constituționale; Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Prevederi necorespunzătoare standardelor internaționale; Prevederi necorespunzătoare jurisprudenței Curții Constituționale; Prevederi necorespunzătoare jurisprudenței CtEDO; Prevederi care încalcă drepturile/libertățile; Alți factori Lacune de drept;	Pornind de la obiecții, reexaminarea oportunității normelor din întreg capitolul II-lea, Măsurile contrainformative.

			<p>proces echitabil (art. 6 din CEDO), precum și drepturilor corelative garantate constituțional (art. 20, 26, 52, 53 din Constituția RM). În eventualitatea în care se intenționează eliberarea mandatului de securitate în ordinea procedurii penale, ținem să menționăm că prevederile sînt necorespunzătoare normelor din legislația corelativă. Or, potrivit art. 2 alin. (4) din Codul de procedură penală al RM, normele juridice cu caracter procesual din alte legi naționale pot fi aplicate numai cu condiția includerii lor în Codul de procedură penală al RM.</p>		
11	Art. 49 pct. 7)	<p>...</p> <p>7) realizarea altor activități ce țin atât de interesul național, cît și internațional.</p>	<p>Prevederile extind nelimitat lista activităților care ar putea fi încadrate în noțiunea de "activități informative externe".</p>	<p>Alți factori Lista deschisă a sarcinilor activităților informative externe;</p>	<p>Excluderea prevederilor.</p>
12	Art. 54 alin. (5)	<p>Expertizele extrajudiciare se dispun și se efectuează în conformitate cu</p>	<p>Prevederi care constituie norme de trimitere.</p>	<p>Alți factori Norme de trimitere;</p>	<p>Concretizarea normelor.</p>

		legislația în vigoare.			
13	Art. 58 alin. (1)	(1) Controlul asupra prelucrării datelor cu caracter personal în cadrul activității informative/contrainformative se efectuează, în exclusivitate, în conformitate cu prevederile prezentei Legi.	În pofida acestor prevederi, proiectul nu conține careva norme în acest sens.	Alți factori Lacune de drept;	Completarea proiectului cu norme care ar viza controlul asupra prelucrării datelor cu caracter personal în cadrul activității informative/contrainformative.

Concluzii

Proiectul de Lege privind activitatea contrainformativă și activitatea informativă externă este înaintat de un deputat în Parlament, avînd drept scop - stabilirea cadrului juridic al activității contrainformative și activității informative externe, modalității și condițiilor de dispunere și efectuare a măsurilor contrainformative și măsurilor informative externe, precum și de efectuare a controlului asupra legalității acestora.

Prevederile din proiect sînt sistematizate în șapte capitole:

- I. Dispoziții generale;
- II. Măsurile contrainformative;
- III. Activitatea informativă externă;
- IV. Asigurarea financiară, tehnico-materială și științifică a activității informative/contrainformative;
- V. Reguli speciale privind protecția datelor cu caracter personal;
- VI. Controlul activității informative/contrainformative;
- VII. Dispoziții finale și tranzitorii.

În pofida rigorilor, nota informativă nu este suficient de explicită în partea ce ține de:

- condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări;
- locul actului în sistemul legislației și efectul realizării proiectului;
- fundamentarea economico-financiară, realizarea noilor reglementări necesitînd cheltuieli financiare.

Proiectul nu este însoțit de analiza impactului de reglementare, deși unele din normele promovate vizează activitatea de întreprinzător.

În sensul art. 7 din Legea nr. 780 din 27.12.2001 privind actele legislative, în clauza de adoptare a legii se menționează categoria actului. Legile sînt de trei categorii: constituționale, organice și ordinare. În pofida acestor prevederi, autorul, în clauza de adoptare, specifică că legea din proiect constituie lege specială organică. Cu titlu de recomandare, la clauza de adoptare, reținem necesitatea excluderii sintagmei "specială".

Sfera de reglementare a proiectului corespunde următoarelor domenii/drepturi:

- Dreptul la acces liber la justiție (art. 20 din Constituția RM);
- Dreptul la apărare (art.26 din Constituția RM);
- Dreptul la viața intimă familială și privată (art.28 din Constituția RM);
- Inviolabilitatea domiciliului (art.29 din Constituția RM);
- Secretul corespondenței (art.30 din Constituția RM);

- Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia (art.46 din Constituția RM);
- Dreptul la petiționare (art. 52 din Constituția RM);
- Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică (art. 53 din Constituția RM).

În linii generale, reținând concluziile de rigoare (obiecții și recomandări) formulate anterior în Raportul de expertiză la proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea cu privire la asociațiile obștești - art. 4, 36; Legea privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova - art. 7, 7/1, 7/2; ș.a.), proiectul necesită examinare fundamentală sub aspectul oportunității.

Mai multe prevederi din proiect sînt problematice prin prisma:

- normelor din legislația corelativă;
- normelor constituționale;
- jurisprudenței Curții Constituționale (Hotărîrea Curții Constituționale nr. 27 din 25.11.2010 privind controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 1104-XV din 06.06.2002 "Cu privire la Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției" și Legea nr. 190-XVI din 26.07.2007 "Cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului");
- jurisprudenței CtEDO (Iordachi și alții vs Moldova);
- standardelor internaționale (CEDO, Recomandarea REC (2005)10 a Consiliului Europei cu privire la tehnicile speciale de investigații).

Vulnerabilitatea proiectului este amplificată prin numeroase prevederi care constituie elemente de coruptibilitate, inclusiv:

- Lacune de drept;
- Norme de trimitere;
- Norme de blanchetă (în alb);
- Norme concurente.

Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției